

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyed. hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.

fél oldal 16.— | nyolczad oldal . 4

A 60 fillér bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulatnak.

A mi ünnepünk.

Méltán nevezhetjük annak, a mi ünnepünknek, mert általa és benne nyilvánított meg legelsőnek a sorban a kilencszázados magyar kereszténységnek jubileuma.

És méltó volt a kilencszázados nagy jubileumot nekünk tanítóknak megnyitnunk, mert hisz mi voltunk az egyház oldala mellett, annak hűséges gyermeke, mi voltunk azok, a kik a béke napjaiban ott küzdöttünk legelsőeknek az egyház mellett és hordtuk az isteni béke nagy palotájához az időkkel daczó szikladarabokat; mi voltunk azok, a kik a Branyiczko oldalán a pappal, az egyház szolgájával egymásnak vetett vállal vittük Isten nagy dicsőségére följebb, fokról-fokra a Megváltó keresztjét, méltó tehát, hogy mi kérjük, mint az egyház gyermeke, az első jogot arra, hogy ünnepeljünk.

Szívünkben a legmélyebb szeretettel és lelünkben a legnagyobb megilletődéssel sereglettünk itt az ország szívében egybe, hogy megmutassuk — most, a mikor annyi a kísértő ellenünk, — hogy megmutassuk, országnak-világnak, hogy a magyar kath. tanítói kar a régi, hogy a magyar kath. tanítói kar szívében a szeretet, lelkében a béke és a tetterős munkakedv nem lankadt, hogy az ott él és langoló lelkesedéssel veti fényét a jövőbe, hogy világítson nekünk az útra.

És mi ezt a világító fényt követni fogjuk, mert ugyanaz a fény szórta sugárkévjét ezelőtt kilencszázaddal a kath. iskola elé és ugyanaz a fény adta meg irányát, tartalmát ma is és kell, hogy adja a jövőben is a kath. népoktatás úrvények.

És bennünk erős a remény arra, hogy a mi hitünk valóra vál, mert hiszen, ha Isten van velünk, ki ellenünk?!

Kedvező jelnek tekintjük ügyünkre nézve ama körülményt, hogy a nem kath. iskolák emberei, még általában a tanügy minden rendű és rangú bonyozói *Krisztus vallását és annak a nevelésben*

való érvényesítését jelölik ezélhozvetőnek és tüzük is ki ezélul.

És mi, a kik most összesereglettünk az ország szívébe, büszkeséggel emlékezünk e tényre s meglepődéssel tölt el bennünket azon tudat, hogy az az ügy, a melyért mi — ha szenvedések árán is — küzdünk, de előbb-utóbb diadalra jut.

Az országos kath. tanítói kongresszus, mely 14-én lezajlott és folytatólag beleolvadt az országos általános ünnepségekbe, örömteljes tehát reánk nézve úgy részletében, mint teljes egészében.

Ünnepi kongresszusunknak különben három fontos mozzanata domborodik ki az ünnepség sorából. Elseje ezeknek az ünnepség védő elnökének, mélt. báró Hornig Károly püspök úrnak valóban nagyhatalmú, lelket termékenyítő és szívet nemeseítő beszéde, mely mély benyomást keltett a hallgatókban (és melyet részekre bontani ezerkár volna és azért méltóképen egész terjedelmében adjuk). Hogy ő nméltóságával szemben az orsz. kath. tanítószág mily hálaival és lelkesedéssel van eltelve, szinte lehetetlen volna leírni. De kiérződik a kath. tanítószág határtalan szeretetéből, melyet vele szemben érez és nagy lelkesedéséből, melyet — valahányszor teheti — kitörő örömmel juttat érvényre. Ő nméltóságát igazán az isteni Gondviselés adta a kath. tanítószágnak!

A második momentum, hogy a sorrendet megtartsuk, Ember Károlynak, a kongresszus világi elnökének igazán nagyszabású értekezése, a melyben a kath. népoktatásügy kilencszázados fejlődésének történetét ismertette. Az ő avatott tolla oly ékesszólóan — nagy tudása — történelmi kútfőkre támaszkodva, oly nagy súlylyal írta meg hitvallásos iskoláink és tan- és nevelésügyünk fejlődésének történetét, mint előtte eddig senki sem. A munka történelmi, irodalmi becsénél fogva fölszámíthatatlan értékű. (Lapunk más helyén adjuk.)

A harmadik kimagasló pontja volt az ünnepi kongresszusnak dr. Steinberger Ferencz kanonok, a kongresszus egyh. elnökének ünnepélyt záro

beszéde. Nagyon keveseknek adatott meg az isteni képesség arra, hogy szívből beszélve, szívhez is tudjanak szólni. Valahányszor pedig dr. Steinberger a tanítókhoz beszél — a kik szívéhez vannak nyíva — mindenkor szeretettel, mindenkor lelke egész melegevel és szíve teljes szeretetével szól. Az ő szavait úgy veszik, mint az ígét, a mely mint az eső a szomjas földön, életet fakaszt. Dr. Steinberger beszéde remeke a klasszikusnak; mindehhez hozzávéve még az ő szeretettel vezérelt egyéniségét, a melyből egyformán juttat minden kath. tanítónak és a melyhez egyformán emel föl minden kath. tanítót, előttünk áll az örökke jóságosan mosolygó, jóakaró támogató — munkatársa a tanítóknak.

Az ünnepély befolyásának vizsgálására, nehogy a részrehajlás vádját érjen bennünket, átadjuk a szót az «Alkotmány» tudósítójának.

Az előző évi este 6 órakor tartott előértekezlet megállapodásai értelmében, a melynek ugyszólván ez volt egyedüli tárgya, a második országos kongresszusokra egybegyült magyar katolikus tanítók impozáns számmal másnap, valaminek 9 óra előtt az egyetemi templom előtt gyülekeztek, hogy diszgyűlésük előtt ünnepi *Te Deum*-ot és szentmisét hallgassanak. A szentmisét, valamint a hálaadó istentiszteletet is *Hornig* Károly báró veszprémi püspök tartotta. Az egyetemi templom egészen megtelt a fényes szerzetesek alatt a kongresszus tagjaival. Tíz óra előtt véget ért az istentisztelet és a tanítók rendkívül értékes és szalaggal díszített Szűz-Máriás zászlójuk alatt, melyet tudvalevőleg *Wenckheim* Krisztina grófnő ajándékozott a magyar katolikus tanítóknak, impozáns menetben vonultak az Egyetem-térről a vendéglátó *Szent-István-Társulat* Szentkirályi-utcai palotájába.

A palota ószlopos lépcsőháza és a pazar pompájú díszterem csakhamar zsúfolásig telt meg közönséggel, mely után a legnagyobb rendben helyezkedett el a teremben. Messziről-közlel sereglettek össze a mai ünnepes tanúságtételre az ország katolikus tanítói és nagy számban voltak képviselve a tanítónők is, a kik ugyanakkora lelkesedéssel vettek részt az ünnepély minden fázisában, mint férfikartársaik. A közönség sorából nem hiányoztak a notabilitások sem. Az országos bizottság tisztviselőin és igen sok karzati vendégen kívül ott volt — a mennyire följegyezni sikerült — *Hlabrowszky* István es. és kir. tőbornok, *Csácsalszky* József väezi kanonok, *Machovics* József beszterezebányai kanonok és főtanfelügyelő, *Kaposi* József a *Szent-István-Társulat* igazgatója, *Köster* Károly budavári apát-plébános, *Madalonicszky* Vincebácsujfalusi esperes-plébános, *Scholtz* Károly baranyai esperes-plébános, *Röszvidégyi* Gyula budapesti alpolgármester a főváros képviselőjében, *Péterffy* Sándor tanítóképzői igazgató, királyi tanácsos, *Lakits* Vendel az országos tanító-bizottság elnöke, *Ujváry* Géza a Neptanítók Lapjának szerkesztője stb. stb.

A diszgyűlésnek programm szerínt tíz órakor

kellett megkezdődnie és tíz óra előtt a kongresszus *Steinberger* Ferencz kanonok, egyházi elnök javaslatára küldöttségileg hívta meg a gyűlés megnyitására *Hornig* báró veszprémi püspököt, a kongresszus vedőelnökét. A püspököt, a ki *Steinberger* Ferencz nagyváradai kanonok, *Ember* Károly, *Csácsalszky* József väezi kanonok és *Dreisziger* Ferencz kongresszusi titkár kíséretében lépett be a terembe, a közönség zajos és meleg ovációkkal fogadta, melyek csak akkor szűntek meg, mikor *Hornig* Károly báró az emelvényen elfoglalta elnöki székét, hogy onnan az álló közönségnek a kongresszus megnyitását hirdesse.

Hornig püspök, ki mellett az emelvényen *Steinberger* kanonok egyházi elnök és *Ember* Károly igazgató, világi elnök foglalt helyet, a következő nagyszabású és mely gondolatokkal teljes ünnepi beszéddel nyitotta meg a tanácskozást:

Hornig báró püspök elnöki megnyitója.

Üdvözlöm az igen tisztelt nagygyűlést amaz üdvözlettel, melyvel minden katolikus gyűlést megnyitni illik, e szóval ugyanis: «*Dicsértessék a Jézus Krisztus*» (*Mindörökké, Amen!*) s önöknek vallásos szívből fakadt válasza után sietek örömmel, egyuttal pedig köszönetemet kifejezni ö Eminenciájára, az ország bíboros hercegprímásának azon kitüntető bizalomért, melyvel a püspöki karral egyetértve, ez ünnepélyes gyűlés díszelnöki tisztet ráruházni méltóztatott.

A magyarhoni katolikus tanítók kongresszusának ama szép és fontos föladat jutott, hogy a magyar katolikus néptanítás ügyét és állapotát folytonos éber figyelemmel kísérve, mindazon kérdéseket tanácskozásainak s működésének tárgyává tegye, melyeket az országnak s abban kath. Anyaszentegyházunk helyzetét tekintve, a viszonyok böles mérlegelése után annak fölvirágoztatására szükségeseknek, vagy legalább kívánatosoknak fölismer. (Helyeslés.)

E kérdések legelseje minden katolikus néptanító előtt a *tanítás vallásos volta*. (Zajos helyeslés.)

Legelseje valamennyi következő kérdéseknek azért, mert benne rejlik mind a többi: ettől nyeri jellegét, jogosultságát és azt a nemes zománcozt, melyvel kell, hogy tündököljék minden tevékenység, melyet a közügy bármely terén az Isten nagyobb dicsőségére és a haza javára kifejtünk. (Zajos, hosszantartó helyeslés.)

A magyar katolikus tanítók — bátran állíthatja ezt az összes kartársak nevében e díszes nagygyűlés — a katolikus népoktatás vallásos jellegét mindenha ama jelnek vallotta s vallja ma is, elméletben és gyakorlatban, a mely alatt haladnia, győznie kell, a mely alatt haladni s győzni fog a kor bármilyen előteletén jövőre is! (Zajos eljenzés.) Ezért a magyar katolikus néptanító működésének főirányítójául azt tekintim, hogy tanításában, tanítási modorában s tanítása

szelemében mindig Annak szavát tartsa szem előtt, ki intésül nekünk s utasításul azt mondá: *„Hagyjátok a kisdedekeket hozzám jönni és ne űtsétek őket, mert ilyeneké mennyeeknek országa».*

De ép ezért, a mint ebből folyólag a maga poszeról mindent megtesz, hogy az Egyház fölszentelt szolgáljával s azon híveknek, a kik közt ő is működik, lelkipásztorával a kölesönös helyzetük parancsolta jó és bizalmas viszonyt fön-tartsa, úgy másrészt joggal azt is várja, kéri, hogy az egyházi hitoktató e téren is ügyszeretete, buzgósága és szakavatottsága által, mint fényes példa s a hol kell, mint erős támasza álljon fölötte ugyan, de mellette is (Zajos helyeslés), kinek tanácsa és segítsége könnyít, a mennyire lehet, ama nehéz terhen, melyet nemes hivatása neá ró.

Ha katolikus tanügyünk föllendülésén örülhetünk, akkor, uraim, ennek okát nem utolsó sorban abban áldhatjuk, hogy az imént kiejtett eszme mindkét részről kellő méltánylásra talál. (Úgy van! Úgy van!)

Igy megadjuk Istennek, a mi az Istené, de megadjuk, hogy az Üdvözítő szavával éljek: a császárnak is, a mi császáré: és nem volnánk magyarok, ha az Anyaszentegyház mellett nem állana ott lelki szemünk előtt a *haza* is. (Viharos éljenzés.)

A haza joggal azt követeli tőlünk, hogy egy méltányos, Anyaszentegyházunk s szent vallásunk természetét, jogait, igényeit s érdekeit, de sőt a magyar katolikusok számarányát s a haza körül kilencszáz év óta szerzett érdemeit is kellő figyelemre méltató törvénykezés keretén belül az orszagnak lelkes, hazafias polgárokat, az alkotmányos apostoli királynak hű alattvalókat neveljük. (Éljenzés.) Ezt megteszszük, uraim, megtettük mindig s megteendjük jövőre is s ha vannak, kikre a haza talán némi aggodalommal tekinthet, bizvást állíthatjuk, hogy azok nem katolikus iskolából kerültek ki. (Hosszas taps és éljenzés.)

Ekként szolgálja a katolikus néptanító egyházát, hazáját, ily módon küzd szüntelenül, hogy a rósi bizottak szellemi magaslatát folytonosan emelve, a nemzet fölvirágoztatása s holdogítása körüli dicső munkából kivegyve a maga részét ő is. (Zajos helyeslés.)

S ha ezt mind megtette, akkor talán megmondjuk neki, hogy kissé saját magára is gondoljon s hogy akkor az a becsületos óhaj és vágy öredjen szívében, hogy ő a nemzetnek hű és szerény szolgálja a társadalomban is elfoglalhassa azt a helyet, mely őt megilleti.

Egyszerű, de egyszerűségükben is nemes eszközökkel akarja ezt a célt elérni.

Nem akar ő «szerepet játszani»: nem akar előtérbe tolokodó tényező lenni, akár állítólagos vezető, akár eszköz a politika terén: nem; — jól fölsmert életezélja pályája első felében az, hogy mint fiatal kezdő a képezde elméleteit kamatoztatni iparkodjék a gyakran más színben

mutatkozó gyakorlat terén, a miért is egyelőre osztályrésze a folytonos továbbtanulás s a mi ennek elengedhetetlen előfeltetele: csendes, nyugodt, minden tekintetben rendezett, erkölcsös életmód. Ekként készül, halad, tökélesedik a fiatal s a mint ez már így van e világon: mulván az évek, egyszerre csak azon veszi észre magát, hogy elkészült — férfivá, kire Anyaszentegyháza s polgártársai bizalma nagyobb, fontosabb hatáskört biz, melyen belül mint az élet iskolájában is teljesen kiképzett tanfériu a kicsinyeknek szerető atyja, míg a felnötteknek mint jó katolikus, derék honpolgár, tisztos családapa például kell, hogy szolgáljon: — de akkor legyen csendes, nyugodt kedves otthona (Fölkialtások: Úgy van! Úgy van!) — biztos, állandó, ne egyesek szeszélyétől, mások oktalanságától függő állása s oly anyagi helyzete, mely lehetővé teszi neki, családját tisztességesen fön tarthatni, gyermekeit a haza számára fölnevelhetni s végre legyen meg neki az a biztosítása is, hogy elaggott napjaiban, élte alkonyán, gondoskodva leszen róla. (Zajos helyeslés és tetszés.)

Emyit akar a magyar katolikus tanító s e kérdések képezik keretét azon megbízásnak, melyet a nagyérdemű 100-as bizottság is a püspöki kartól kapott s a melynek buzgó, lelkes, tapintatos teljesítése által nagy szolgálatot tesz a nemzetnek és hazának.

S most, mielőtt nagygyűlésünk programjának letárgyalásához fogunk, engedjek meg, uraim, hogy napirendünknek megfelelőleg több indítványt tegyek, melyeket tennem nemcsak diszgyűlésünk természeté és tárgysorozata, de önök jól ismert vallásosan hazafias lelkületében bizva, én szívem is készlet. (Halljuk!)

Lehetetlen, hogy eszme-cserénket kezdjük a nélkül, hogy azokról meg ne emlékezzünk, kiket mint magyar hazafiak, de mint katolikusok is hődolvá tisztelünk s kiknek áldását s kegyteljes jóakarátat munkáink közepette azok sikerének megtisztelő zálogául bírní óhajtuk. — értem ő es, és ap. kir. *Felségét*, (Zugó éljenzés.) legkegyelmesebb Urunkat, XIII. *Leo* pápa ő Szentségét (Lelkes éljenzés.) s *Vasary* Kolos, hazánk bíboros főpapját (Hosszantartó éljenzés.) indítványozom tehát, hogy a napirend első pontját három, hozzájuk intézendő távirat képezze s melyeknek elindítását szívesen magamra vállalom.

S ezzel a magyar katolikus néptanítók ez évi diszgyűlését megnyitom. (Szűnni nem akaró, folyton megújuló taps és éljenzés.)

Az ünnepély lefolyása.

A püspök beszéde, a magyar katolikus tanítónak eme kiténő és belátásos jellemrajza, frenetikus hatást keltett a halgatóság körében. A püspök nem gyözte köszönni a szeretetnek és a lelkesedésnek ritka nagy mértékben való megnyilatkozásait, melyek perczekig zúgtak a nagy teremben. A püspök után alig tudott szóhoz jutni *Steinberger Ferencz* elnök, a ki a közönség hangos tapsai között indítványozta, hogy a védőelnök beszédét a tanítóság megszívlelésül és hálából *ittassa egész terjedelmében a kongresszus jegyzőkönyvébe.*

Hornig Károly báró indítványa szerint most *Dreisziger Ferencz* titkár olvasta föl a három táviratot, melynek továbbítására a püspököt kérte föl a kongresszus. A három üdvözlő-távirat szövege a következő:

Ő es. és ap. királyi Felségének:

A magyar katolikus néptanítók ez évi ünnepélyes nagygyűlése tevékenységet nem véli illőbben megkezdhetni, mint azzal, hogy saját s összes kartársai nevében legmélyebb jobbjávi hódolatát minden vallás s hazafias törekvés legkegyesebb védnöke ő es. és ap. kir. Felségéhez legalázatosabban tolmácsolja.

A pápa ő Szentségének:

A magyarbani katolikus néptanítók országos egyesülete mai diszgyűléséből saját és tisztársai nevében szentséges Urunk előtt kifejezést ad fíni engedelmességének és ragaszkodásának, működésére és szándékaira pedig tőrdre boruiva, a legalázatosabban apostoli áldást kér.

A bíboros hercegprímásnak:

A magyar katolikus tanítók országos nagygyűlése a legmélyebb hódolat és tisztelet érzelmével járul Eminentiaid magas színe elé, működésére pedig főasztori áldásért esedézik.

Némethy Gyula dr. nagyváradi theologiai tanár a mai ünnepre *Keresztény tanítók himnusza* címen magasan szónaváló alkalmi költeményt írt, melyet a tanítók lobogója mellé állva, zajos tetszés közben *Skololy István* tanító, a Népvédelő helymunkatársa és a kékkői kerület képviselője szavalt el nagy temperamentummal. (A költeményt jövő számunk hozza.)

A határozat hangos tapsal jutalmazta az előadás és a költemény szépségeit.

A pápa ő himnusza elnevelése következett aztán. Mindannyian fölkenek föl helyeikről és hatalmas harmóniában zúzd föl a népek szeretetének és hódolatának egyszerű dala, melyet megmozgató erejében vertek vissza a terem falait. *Hornig Károly* püspök a himnuszi elnevelése után rövid köszöntést mondott a papára, melynek a legzajosabb visszhangja támadt. Erre üdvözölte a püspök *Rátszavölgyi* alpolgármestert, a fővárosnak képviselőjét.

A kongresszus ezzel áttért *Ember Károly* v. elnök értekezésére. A kitünő és előnyösen ismert tanfőrnő művében teljes és pontos történetét mutatta be a *katholikus nevelésügy* kilencszázados történetének. A ennek értekezését *Hornig Károly* báró indítványára a kongresszus lelkesedéssel szavazott köszönetet a szövegnek. Mint azt már jeleztük, az értekezést lapunk más helyén adjuk.

A világi elnök felolvasása közben érkezett meg két üdvözlő távirat. Az egyiket a rozsnyó-egyházmegyei tanító-egyesület küldötte a kongresszusnak, a másik a *királyi* válasza volt a kongresszus üdvözlőjére. A király köszönetarata, melyet a közönség állva és éljenzve hallgatott meg, a következő: *Nagyméltóságú Hornig Károly báró, val. belső titkos tanácsos, veszprémi püspök úrnak Budapestre.*

Ő es. és ap. királyi Felsége a magyar katolikus néptanítók országos Nagygyűlésének Excellenciáid által táviratilag tolmácsolott hódolatát köszönettel legkegyelmesebben elfogadni méltóztatott. Legfelsőbb parancsra *Schiössl*.

A közönség *Hornig Károly* báró püspök kezdeményezésére lelkesen megjelente a királyt.

A pápa ő Szentsége következő táviratot küldötte válaszul *Rampolla* kardinális által, melyet itt adunk, noha a technikai okokból a kongresszus berekesztése után érkezett meg:

Báró Hornig Károly veszprémi püspök ő excellenciájának Budapest, Szent-István-Társulat.

A magyar kath. tanítók kongresszusának, mely most ült egybe, szeretet- és hódolatnyilvánítását a szentséges Atya kiválóan kegye-

sen fogadta, a ki ezért köszönetet mondva, a kért apostoli áldást atyai szívének szeretetével küldi.

Rampolla kardinális.

Bíbornok hercegprímás ő főmagassága válasza ez: Nagymélt. *Báró Hornig Károly* püspök úrnak, Budapest.

Köszönettel vettem a katolikus tanítók országos kongresszusának üdvözlőjét és szívből kívánok közhasznú munkásságára Istentől bő áldásokat.

Vasváry Kólos, hercegprímás.

A kongresszus *Dreisziger* Ferencz előadása alapján a *katholikus tanítóképzők tanképesítő jogáról* a következő határozatot hozta:

1. A katolikus tanítóképzőknek tanítóképesítő joga az állam ellenőrző jogának elismerése mellett teljes épességben főtartassék s mindennemű törekvést, mely e jog elközbizására irányul, *állít és jogtalan erőszaknak tart.* Az állami preparandáknál a vallás-erkölcsi irányzat ellenőrzésére az egyház jogát elismerjék.

Számhorovszky Rezső nagyváradi tanító nagy tetszés közben a *katholikus tanítók nyugdíjügyének számos sérelméről* tartott előadást. Az előadó a nyugdíjtörvény különösen azon pontjának módosítását tartja kívánatosnak, melyek a szolgálati idő kezdetére és tartamára, a nyugdíjösszegnek megállapítására, a járulékok mennyiségére, az özvegyek és árvák segély- és gyámpénzenek megállapítására s az alap kezelésére, illetőleg a nyugdíjügyek elintézésére vonatkoznak. Az ambiciózus és rendkívül tevékeny előadónak gyökeres reformmal bízható javaslataihoz nagy lelkesedéssel járult a gyűlés.

A beérkezett indítványok során *Dreisziger* Ferencz ismertette ugyanevak *Számhorovszky* Rezsőt a *katholikus tanítók és a katolikus hitoktatók vasúti kedvezményeiről*. A kongresszus egyhangulag hozott határozata értelmében kérni fogják a tanítóság, valamint *Ember* Károly világi elnök pótindítványára a hitoktatók számára is ugyanazokat az utazási kedvezményeket, a melyeket az állami tanítók megkapnak.

A *tanítóképző tanárok nyugdíjáról* *Herékl* János kassai kir. kath. tanítóképzői igazgatónak következő határozati javaslatát fogadták el.

Járuljon a kongresszus memorandummal a püspöki kar elé, hogy a katolikus tanítóképzés megmentése érdekében a tanítóképzőket főtartó egyházmegyék közül azok, melyek erről még nem gondoskodhattak, a nem állami tanárok nyugdíjintézetébe belépienek, mi által nemcsak tanáraik nyugdíjellátása óhajtott módon és véglegesen rendezve lenne, de eddigi nyugdíjkezelési-segeik a biztosított nyugdíjösszeg után a főtartó által viselendő 3 százalékos évi díj által az országos nyugdíjintézetre lennének átháríthatók.

A tisztviselő-választás következett. Az egyházi elnökség nem esett választás alá, mert az országos tanítóbizottság egyházi elnökét a hercegprímás nevezi ki, de a többi tisztviselő mandátuma lejárt. A kongresszus *Steinberger* Ferencz kanonok, egyházi elnök meleghangú ajánlatára újból megválasztotta világi elnöknek *Ember* Károly igazgatót, a Népvédelő szerkesztőjét, *Dreisziger* Ferencz tanárt titkárnak, *Walter* Károly igazgatót pénztárosnak és *Part* Iván dr.-t ellenőrnek. Változás csak az elnöki titkárság betöltésénél esett. *Boldnár* Gáspár lemondásával a gyűlés zajos éljenzéssel *Számhorovszky* Rezsőt kiáltotta ki elnöki titkárnak. Az újból megválasztott tisztikar nevében *Ember* Károly elnök mondott köszönetet.

Végül *Steinberger* Ferencz nagyváradi kanonok, a kongresszus egyházi elnöke, mondotta el magasszárnyalásu berekesztő beszédét, melyet a kongresszus osztatlan figyelemmel és rendkívül nagy lelkesedéssel hallgatott.

Dr. Steinberger Ferencz, nagyváradi kanonok bezáró beszéde.

Nagyméltóságú Védőelnök úr! Mélyen tisztelt Kongresszus!

Leborulva az isteni Gondviselés szent színe

előt, adok hálát azon kegyelemért, hogy az ünnepelő Magyarország katolikusainak nagy táborában mi, kath. tanítók is kivettük a multunkhoz méltó, magunk osztályrészét az egyetemes katolicizmusnak tizenkilencszázados és a magyar katolicizmusnak kilencszázados, szíveket holtító nagy jubileumának ünnepléséből, a magyar nagyméltóságú püspöki kar magas védnöksége és főnmen tisztelt, nagyméltóságú védőelőnkünk tapintatos és lelkesítő vezetése alatt.

Ünnepelni jöttünk ma össze, ünnepelni a szív lelkésédsével, nem pedig dolgozni az elme alkotó erejével, mert az érdemleges munkát a mi szervezetünk szabályai szerint a bizottságok, a rendes köz- és tanácsgyűlések végzik, a tanítók egyetemességének, tanítóegyesületeinek kritikán bocsátva keresztül a megvitatás alá jövő kérdéseket.

Ünnepi programot készítettünk mára, hogy az ünneplés hatása alatt annál mélyebbre ereszsze gyökereit szívünkben a hála az isteni Gondviselés jósága iránt, hogy a világkormányzás isteni tervezetében nagy hivatásra kiválasztott derek magyar nemzetet az égnek legszebb ajándékával, a kereszténységgel áldotta meg, a mely kereszténységnek a magyar királyság szerencsés megalapításában oroszlanrésze volt, a mely kereszténység a magyar nemzetnek a legdrágább kincsét, a magyar szent koronát ajándékozta, azt a szent koronát, mely a törzsekre tagolt magyar nemzet összeforradásának gőcpontját képezte befelé, nemzeti függetlenségének tiszteletet parancsoló jelvényét kifele.

Hazafias szívünk mely megilletődésével monduk hálát az isteni Gondviselésnek a kereszténységért, mely e hazát, e kedves magyar hazát az igazi műveltség fénysugaras légkörébe emelte, jó és balsorsában vezette, támogatta és megtartotta kilenc századon át.

És gyönyörködve a kereszténység esodás fényében, melyet tizenkilenc századon át maga körül szellővelt, azt kell mondanunk, mást nem mondhatunk, hogy ha a magyar nemzet hű marad a kereszténységhez, ez őt a szerencsés fejlemények újabb és újabb régióiba fogja emelni. De ha — a mit a jóságos Isten ne engedjen meg, — a nemzet szakítana eddigi hű szövetséges társától, a kereszténységtől: a profán kultúra a magyar nemzetet, más nagyobb nemzet-testek megasztrofájától, a pusztá történelmi létbe való behányatlástól soha sem fogja megmenteni.

A tudomány teremthet külső jólétet, fényt; de hogy ez a jólét meg ne rontsa a jellemet, erényre van szükség, melyet egyedül a kereszténység adhat a szívekben. A tudomány, ha nem fog kezét a kereszténységgel, a népeknek nem megizmosodtatását munkálja, hanem temetésüket készíti elő, mert a társadalmi bajok orvoslására nem a tudomány van hivatva, hanem a kereszténység. Az elvadult szenvedélyek, a vak fanatizmus gyilkoló szereit ellen nincs fegyver a tudomány kezében és tehetetlen velük szemben az állami hata-

lom. Egyetlen erő, mely sikerrel veheti föl e téren a harezót, az az erkölcsi erő, mely a kereszténységben van meg.

A nemzeteket meg nem menti a bukástól alkotmányos szervezetük sem, melylyel körülbástyázzák szabadságukat. A szabadság nem áll fönn sokáig hit nélkül, melyet a kereszténység ápol az emberiségben. Tocquille mondotta: «a hitet a zsarnokság nélkülözheti, de a szabadság nem». A szabadság csak erényes népek való, mert különben untalan visszaélnék vele az emberek. Ezt az erényt hinti el és ápolja a kereszténység.

Soha sem lesz idő, a midőn a tudomány pótolni fogja a kereszténységet, bármily ragyogó fénybe öltöznek is a tudomány. Azt a háborgó szívet a tudomány soha meg nem nyugtatja; azt a tudni vágyó szívet a tudomány, ha még annyi fölfedezést tesz is, soha ki nem elégíti, mert a kérdések, melyeket a szív intéz hozzá, a tudomány szféráján kívül esnek, de a szívre nézve fölülte érdekesek és fontosak; fontosabbak, mint a tudománynak bármennyire szép és fontos tételei. Senki úgy az emberi szívet nem ismeri; senki oly gyöngéden vele bánni nem tud, mint a kereszténység. Nem hiába mind a kettőt az Isten alkotta. És azért teremtett az emberi szív is a kereszténység között oly szoros frigyét, hogy legyen a sokat zaklatott, sokat szenvedő, sok szenvedélytől hányatott szívnek biztos kalauza, őrző-angyala.

A ki a kereszténységet akarja megingatni, annak előbb az emberi szíveket kellene összetörnie.

S ha valamikor eltűnnék a föld színéről a kereszténység, az emberi szív visszásírná azt ide a földre, mint legnagyobb nemtőjét, vigasztaló angyalát, jótékony orvosát. A mi lelkesedés, vágy, remény van a lélekben: a kereszténységben tökéletes kielégítést talál s a mi gyöngeség, fájdalom, esüggedés van benne: annak is megfelel ott bizonyos édes, esendes, tiszta valami, a mi jótékony enyhét át.

Mennél merészebben törtet előre az emberiség a társadalmi reformok útján: annál nagyobb szüksége van a kereszténység óró közbelépésére. Az emberiségnek sok ábrándja, sok merész eszméje van. De nem lesz soha egyetlen, melynek a kereszténység istenileg meg ne felelné. Ha ezek az ábrándok megvalósíthatók, a kereszténység megmondja neki és a tapasztalás a kereszténységnek fog igazat adni. Ha veszélyesek, vétkesek, a kereszténység kárhoztatni fogja azokat és az utánok maradt romokból a világ belátja majd, hogy a kereszténységnek igaza volt. Ha szépek és igazak ez eszmék: a kereszténység megteremkenyíti és szárnyra segíti azokat.

A kereszténység isteni talizmán, mely a társadalmat, az államot, a hazát minden veszélyes ábrándtól, minden végzetes fordulattól, bonyodalomtól megőrzi.

A kereszténységnek nincs egyetlen gondolata,

mely a hazára nézve veszedelmet hozna. A kereszténység minden eszméje a haza boldogulására szolgál.

A kereszténység mindig leghatalmasabb előharcosa volt a közszabadságoknak. A kereszténység mindig résen áll, hogy a közhatalom zsarnokságra ne fájuljon. Mint jószágos nemtő mindig megmondja, hogy a szabadságnak jogtalan elnyomása forradalmat hordoz a méheben.

Lobogtassuk hát bátran ezután is azt a zászlót, melyen a kereszténység dicső jelvénye ragyog, mert a nemzeti erőt gyarapítjuk általa, a féltett hazát oltalmazzuk vele.

Azt akarjuk, hogy e haza boldog legyen, nagy legyen. S azért igyekszünk e nemzet nagyságának palladiumát, a katolikus vallást a gyermeki szívekbe melyen beleoltani. *Nem védik a fegyverek, az állami hatalom úgy a nemzeti függetlenséget, mint a keresztény callás magasztos elvei, melyek a civilizációt megteremtették.*

Mélyen t. kongresszus! Összejöttünk ma, hogy a katolicizmus nagy jubileumán megvalljuk nyíltan, önérzetesen a mi isteni Mesterünket, Jézus Krisztust; összejöttünk, hogy vallomást tegyünk a mi szent vallásunk mellett, mely a magyar nemzetnek hű dajkája, szövetséges társa volt.

Főlhívom Önöket, hogy fogadalmat tegyünk ez ünnepélyes pillanatban, hogy a kath. vallás szent tanai mellett utolsó csöpp vérünkig kitartunk; hogy azokat gondosan átültetjük a gyermeki szívekbe; hogy a haza fölviráztatására a leghatalmasabb eszközt, a vallásérzelem fejlesztését kezeink közül soha kihullani nem engedjük.

Addig akarunk élni, míg e hazának élünk és a kereszténységnek.

Szívünkbelől ohajjuk, hogy az isteni Gondviselésnek eddig hálásan tapasztalt jószágos kezének vezetése és a mi Nagyszonyunknak, Magyarország pátrónijának pártfogása alatt forrón szeretett hazánk megrázkódtatások nélkül folytassa tovább dicsőséges útját századok és századok megívóin keresztül:

Beszede befejeztével köszönetet mondott a Szent-István-Társulatnak és a központi papnevelő-intézet igazgatóságának az előzékenyséért, a melylyel a kongresszus céljaira átengedték a dísztermet és az egyetemi templomot, aztán megköszönték az elnökök *Hornig* Károly báró veszprémi püspöknek fáradozását és szép beszédét. A védőelnök kiemelte válaszában, hogy mindenkor szívesen dolgozik a katolikus tanítók érdekében. Kijelentette, hogy az esztergomi ünnepen tolmácsolni fogja a magyar katolikus tanítók hódoló üdvözlését *Wlassics* Gyula kultuszminiszter (Lelkes eljenzés.) előtt; végül püspöki áldását adta az összes jelenlévőkre.

A lélekemelő és emlékeztető ünnep a *Szózat* éneklésével és a király éltetésével ért véget.

A katolikus tanítók gyűlés után megtekintettek a *Szent-István-Társulat* tanszerkiállítását és nyomdaberendezését. Délután bankett volt a Margitszigeten.

A kongresszus tagjai egy órákor a Margitszigetre vonultak, hol mint báró *Hornig* Károly védnök-elnök vendégei, gazdagon terített asztalhoz ültek. Az ebéd során *Steinberger* Ferencz XIII. Leó pápa ö Szentőségére és a király ö Felségére, *Ember* a nm. püspöki karra és *Vaszary* bíboroshercegprímásra, *Schulz* tanfelügyelő Wlassicsra, *Tóth* Geyza a magy. kath. tanítószög lánglelku vezére *Hornig* báró ö Nm.-ra, *Barabás* György iparegyesületi elnök dr. *Steinbergerre*, mint a a biz. egyh. elnökre, *Lehotzky* József *Ember* Károly, világi elnökre, *Dreisziger* F. a papságra, dr. *Steinberger* F. a kongr. tagjaira, *Ember* a kath. tanügy fölviráztatására és a kath. tanítók boldogságára, *Bodnár* Gáspár az egyh. és világi tanítói kar egyetértő és egységes munkájára, *Vincze* Imre a rendező-bizottságra mondottak poharköszöntőt.

A kath. népoktatásügy kilencszázados történetének áttekintése.

Nagyméltóságú Főtisztelendő Elnök Úr!
Tekintetes kongresszus!

«Old le saruidat, mert szent a hely, hova lépsz». Az irás e szavait veszem bevezető sorokul értekezéshez, mert érzem és tudom, hogy nekem, a népnevelés igénytelen munkásának oly térségre kell lépnem, oly tért kell rövid pár óranegyed alatt bejárnom, melynek minden porszeméhez a legnagyobb tanító Krisztus szellemében immár kilencszázadon munkáló kath. tanítói kar szívének szeretete, lelkének lángoló lelkesedése s legtisztább hivatásszeretete tapad, a hol minden fűszálat, minden virágot az odaadó munka verejtéke táplált, növelt és tett egy ezeréves nemzet művelődésére nézve értékesé.

Atérzem ama nagy feladat súlyát, melynél fogva nem szabad egy porszemet, egy fűszálat, egy virágot elhagynom, melyhez, habár látszólag lényegtelen valami is, de a magyar nemzet e vitéz, bátor és hő hadseregének, a magyar kath. tanítói karnak kegyelet emléke fűződik, s a melyre nemes becsvágvának, tanítói önérzetének azért van szüksége, hogy új erőt, nem laukadó munkakedvet merítsen vallásos és hazafias kötelemének betöltéséhez.

A porszemeket is fölszedem azért, mert gránit-sziklak azok, melyekkel megerősítjük várát a haza határai között a katolikus iskolának. Fölszedem ezeket is azért, mert a szímarany fényében sugározzák felénk a magyar tanítónak azon kötelességeit, melyeknek betöltése egyedül lehet alapja annak, hogy: *El nemzet e hazán!* Fölszedem ezeket is, mert a legkisebb részecskék is becsesek, mivel a szó legigazibb értelmében vett «nemzeti nevelés» magasztos eszméjét testesítik.

Oh Uram! adj tehetséget ahhoz, hogy e nemes missiónak megfelelhessenek! Boldogságomat azon jóleső tudat adja meg, hogy Te adtál erőt e cél megvalósításához.

A történelem könyvében olvassuk, hogy «A keresztény religió volt azon közvetítő, mely a pogány magyar népből nemzetet alkotva, Magyarországot európai állammá tette». Es «míg a nemzetek átmeneti korszaka mindig a gyengeség, a szétzüllöttség korszaka,

a magyar nemzetnél nem ezen tüneményt észleljük. A kor-mázás napjától kezdve, midőn a nagy fordulat beállt, a nemzet a gyengülés helyett mindinkább erősödött, ekkor verte örökre szülő gyökereit a vén Európa földjébe, és nemhogy meggingott volna, — ellenkezőleg, ekkor mondhatta magát végleg megtelepedettnék a többi nemzetek között, mert ekkor érezte magát biztos alapon a nagy keresztény családban, mint annak hajtása és tagja.¹

Maradjunk pillanatra e valóságnál. «A majdnem hat századon át, tizenkettőnél több vad néptörzs, úgyszintén a keleti és nyugati császárság hiába törekedett ezen, a természettől kijelölt földön politikai egységet alkotni»; és jön egy néptörzs, a magyar, mely egyideig fegyvereinek vitészségével rettegésbe ejti a szomszéd nyugatot, hatalmas buzogányával részt üt Bizánc érezkapuján s midőn már-már a megsemmisülés veszthető felhői borítják hazája eget: a «Gondviselés őt bizza meg azzal a feladattal, hogy itt élet-erős nemzetét alakuljon, és oly kultúrát teremtsen, mely majdan a mongol-tatár vihar és az izlam fegyverével szemben oltalma leendő európai keresztény kultúrának, tényezője leendő Európában a szabadságunk és az igazi haladásnak.»²

A történelem nem ír efemer életű mozzanatokot lapjaira. Ezek sem azok. Hanem oly történelmi igazságok, melyek nemzeti életünk törzsének gyökerét teszik, melyeken nemzetünk multja épült föl. Igen, nemzeti életünknek az a mozzanat képezte születésnapját, midőn az Egyház átható és átalakító erejével elfoglalta a magyar földet s a halmokra, dombtetőkre az «Udvözítő keresztjét állította. Ez a történelmi tény hozta létre azt az áldásos összhangot, mely a vallás tanai és a honszeretet parancsai közt uralkodott,» valamint azt is, hogy «A minő rajongással szerették, a minő odaadással szolgálták őseink a hazát, ép oly ragaszkodással viseltettek szent hitük iránt.»³

Es kik voltak tényezői a nemzet ezen ideális életének? Kik oldták meg e ma is nagy és nélkülözhetlen nemzeti feladatokat?

Azok a tanítók, kik a szent István által alapított kath. iskoláknak közegei valának.

Zárandokoljunk el gondolatban azokhoz az egyszerű plebeinai iskolákhoz, melyekben a pór és nemes gyermeke egyaránt hallgatta Isten igéit, hogy a keresztény hit igazságaitól lélekben áthasonulva, individualitása alkalmatlan alanya lehessen a keresztény nyugat műveltségének befogadására. És említsük áldva azok tanítóinak nevét, kik mindannyian a kor színyvonalan levő tanítók voltak és a keresztény nyugat iskoláihoz hasonlóan oly berendezést adtak a hazai iskoláknak, hogy működésükkel csakhamar fölemelték a nemzetet a hazárság állapotából azon fényes polezra, mely az ismenség képét és hasonlatosságát méltán megérdemli.

A neveléstörténet tanításait nincs miért részleteznünk itt vagyunk a magyar népiskola bölcsőjénél, a szent István korabeli nádfejedes, szerény külsejű iskolánál, mely, mint az Egyház leánya, az Egyházműltentől eredő jogát gyakorolja: nem fogyó buzgalommal teljesítvén a magyar nemzet üdvére a nevelésből párosult tanítást.

Alanya volt ezen iskoláknak szent Gellért csanádi

¹ Dr. Balics. A róm. kath. Egyház tört. Magyarország. 47. l.

² Dr. Kerékgyártó Árpád. A műv. fejlődése Magyarországon, I. köt. 2. és 3. l.

³ Kath. Szemle XIV. 4. füz. Vaszary Kolos bíboros előszó megnyitója. 291. l.

püspök, kiről írva vagyon, hogy «egykor harmincz új keresztény férfiú járult elébe, hogy tanítaná őket. A püspök pedig nagy gondnal vala a szegény tanuló, a barátok (szerzetesek) és jövevények ügyére, kiknek házához hordják vala a kis gyermekeket és beadják vala iskolába, kiket oly szorgalmasan oktatnak vala, hogy éjet-napot egygyé tesznek vala. A harmincz tanuló pedig már az olvasásban és éneklésben tudós vala.» (Gell. 12. f.) Ezekből kiviláglik, hogy az a harmincz tanuló már olvasni és énekelni tudott, míg a kis gyermekek most tanulták az olvasást azoktól, a kiket Gellért püspök segédeül fogadott, s kik «nem idegenek, hanem hazafiak voltak». (Dr. Balics.) Lelki szemem elé varázsolom azt a hatást, a mit a szent püspök buzgalma a parochiális iskolák szervezését illetőleg elért, de azon körülmény, hogy szent István a nyugat iskoláinak berendezését ültette át hozzánk, nyilvánvalóvá teszi, hogy a tiz püspökség területén hasonló tevékenység indult meg a népnevelés érdekében. (Folytatása következik.)

A nmélt. püspöki kar által engedélyezett tankönyvek sorából mely tankönyvek azok, melyek a mi vidékünkön is a legjobb eredménnyel használhatók?

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításához, mint ezidőszerint újat és legjobbat «Vezérkönyvül» használatra Dreisziger Ferencz kántársunk, kiváló paedagógiai írónk «*Lakóhelyi ismeretek*» című művét merem és tudom a legmelegebben ajánlani, mint oly segédkönyvet, a mely sok évi tanítóskodás és tapasztalatgyűjtés után, a régiebb bajok orvoslása czéljából iratott a szerző által. A ki Dreisziger nevét ismeri, annak elég biztosíték ez arra nézve, hogy úgy tankönyvirodalmunk, mint katolikus népiskoláink összes tanítói egy minden ízében új, magyaros, a legújabb paedagógia követelméinek megfelelő, a tanító működését megkönnyítő, a gyermekeknek érdekes segéd-művel szaporodott.

E segédkönyv használatával a régi bajokat, panaszokat, melyekkel a beszéd- és értelemgyakorlatok tanítása körül, az eddig használatban levő *Nagy László-féle* vezérkönyv terjedelmes, száraz volta, túlteljenősége által és ösdi, avas volta miatt találkozunk — teljesen megszüntnek vehetjük.

Dreisziger újszerű műve nem nyújt nekünk alkalmat arra, hogy akár magunk, akár növendékeink részéről az eddigi «szereföltött unalmas», hogy úgy mondjam *eseclamatióval* panaszkodjunk; — védekezzünk...

Az olvasókönyvek közül, az I—II. osztályokban, *Mócsy, Petrorácz és dr. Steinberger tanítóképzőintézet*i tanárok által a Szent-István-Társulat megbízásából írt szép kiállítású *ABC és Olvasókönyv kisebb* kiadását tartom a mi vidékünkön is a legsikeresebb eredménnyel használhatónak és pedig azért ezt és nem a nagyobb kiadást, mert egyházmegyénk iskolái, egy-kettőt kivéve, mind osztatlanok, avagy félig osztottak és e mellett a legtöbb iskolában idegen ajkú gyermekekkel is van dolgunk — az ezekben felolvasott tananyag tel-

jesen kielégítőleg feldolgozható és sikeresen elvégezhető. — Am, ha úgy tetszik az osztott, vagy kedvezőbb viszonyok között levő osztatlan iskolákban a *nagyobb* kiadású *ABC és Olvasókönyv is használható* és tapasztalatom szerint is elvégezhető. De az egyöntetűség kedvéért inkább a kisebb kiadást ajánlom, mert az ezekben levő tananyag is untilag elég a cél elérésére.

(Folytatása következik.)

A régi jó időkből.

A számolásnál fődolog volt, hogy a gyerek memóriájával nagyobb számokkal tudjon dobálózni. A millió csak kismiska volt: a billió meg trilliónal kezdődött a valódi szám. Egy-egy vizsgalaton láttunk anyai számot, hogy nincs anyai szem homok a mi szegény földünkön. Hogy aztán 3 font lisztnek az arát nem tudta kiszámítani a gyerek, vagy, hogy fogalma sem volt azokról a rengeteg összegekről, az mellékes dolog volt. Biztatott is Urambátyám, mikor a közéletből vett példákat fejtegettem, hogy:

— Ősem! csak a nagyobb számokat is!

Hogy mit tanultak a gyerekek a nyelvtanból, földrajzból, történelemből... az szót sem érdekel. Bemagolták a verset, aztán elfújták a nélkül, hogy tudták volna, mit beszélnek.

Igy ment akkor a tanítás.

Mi is csak tanítottunk ketten napról-napra. Hol egyik, hol a másik szünetelt, hogy társának némi előnyt nyújtson, ha csak pár percze is.

Hogy egymást zavartuk, az mellékes dolog volt. A fő, hogy a gyerek esőndben hallgatta legyen tanítója szavait. Különbben ott volt a pálcza, a virgács... Hol itt... hol ott járdult föl egyik-másik gyerek, a mint t. i. Urambátyám rögtönlátósági ítéletét vette. Néha majd kétségbeestem a nagy «puh»... és órási sikoltásra. Többször, meg pedig igen gyakran a táblához transportált az én Urambátyám a bűnöst és ott hajította végre a szigorúbb exekutiót: virgácsesal vagy bottal. Ezekből mindenik kikapta a maga angáriját, a ki rászolgált: azzal a különbséggel, hogy a fiúk a tábla *előtt*, a lányok a tábla *mögött*...

Nekem azonban szorosán felkenre kötötte Urambátyám, hogy senkihez ne nyuljak. No, nem is lett volna bátorságom valamely kamaszba belekötni... meg, hála Isten, a verekedés soha sem volt kenyerem.

Hja! akkor így gyakorolták a hangoztatást.

És a legtöbb szülő ezt természetesnek találta. A középiskolában is megvolt a virgács meg a skutika...

A napi tanítási idő tehát elég változatosan telt el.

A tanítás végeztével híven szellőztettem, mert, lehet gondolni, 190 gyerek után ugyancsak van iskolaszag. Aztán? ... dolgozhoz láttam.

Mert volt ám, mit dolgoznom!

Vonalzott írkákat még nem ismertünk... ércztollról csak akkor kezdtünk beszélni, hogy vaj-

jon milyen lehet az. Az írkák és lúdtollak elkészítése a tanító dolga volt. Mivel pedig minden nap volt olvasás, írás, számolás, tehát mindennapi dolgot adott az elkészítés.

Szellőzés után tehát elővettem a 80—120 összehajtogatott iv papirost, melyre előzetesen minden oldalára fölirtam a tulajdonos nevét... és nekifogtam a vonalzásnak. Minden egyes írkába legalább 4—6 négysoros vonalt vonaloztam. Ez pár órai munka volt, de minden áldott nap...

Erre következett az előírás. Legalább 50—60 írkába kellett naponként egy-egy sort írnom, a melyet aztán a gyerekek másnap utánírt. Ez is pár óra!

No aztán megnéztem, hogy a tintásüvegek (kalamárisok) hogy állnak, nem kell-e egyik-másikba önteni.

A tollmetszés már az óra alatt történt, ámbár a legtöbb ott hagyta tollát, de hát nem próbálhattam meg, hogy melyik jó, melyik rossz, tehát írási óra alatt jött ki vele a növendék, hogy no már elromlott, mossa meg tanító ur.

Az írási óra jó része tollmetszéssel telt el. Persze 80—120 gyerek közt csak akad rossz toll; no meg jobb is az asztalnál várni a tollmetszésre, míg rákerül a sor, mint a padban dolgozni.

(Folyt. köv.)

Györött.

Kárpáti Endre.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanító-gyűlés. Az *alpári egyh. kerület tanító-kör*e 1. é. június hó 26-án tartotta évi közgyűlését Alparon *Seender Endre* esperes-pébános ker. tanfelügyelő elnöklése alatt. Az ünnepélyes szentmise után a tagok a tanterembe vonultak, a Himnusz elenklése után elnököl esperes Jézus szent nevében üdvözlé a szép számmal egybegyűlt tanítókat. Harmincznyolcz éves munkása — úgymond — ő az Ur szőlőjének s Isten kertjében a zsenge keresztény esemetek ápolója, de mindig barátja volt a tanítóknak, kéri, tekintsek őt barátjuknak, munkatársuknak s ajándékozzák meg bizalmukkal. Zúgó élelzenzések közt kezdte meg a fáradszhatlan buzgalmu elnök megnyitó beszédjét. Magyarország népoktatása terén — úgymond — nagy mozgalom indult meg általában: de számos, nem abban a szellemben s irányban, melyet isteni Mesterünk jegyese, a kath. egyház kijelölt. Ma az iskolát az egyháztól, ennek leányát nevelő édes anyjától el akarják szakítani, — azon egyháztól, mely 900 év óta neveli nemzetünk keresztény esemetét s fejleszté a keresztény művelődést. A történelem fonálán kifejté a 900 éves kereszténység áldásait s vívmányait, buzdítja a tagokat, hogy őseink nyomdokain haladva, eszegegtessék a gyermekek szívébe a vallásosságot. A «Népnevelő» tanügyi lapunknak — úgymond — igen helyes ezime van, vajha ezen lap 30 év előtt jelent volna meg! Ha e lapot kezünkbe vesszük, figyelmeztessen az bennünket arra, hogy a reánk bízott gyermekeinknek ne csak értelmét, hanem szívet is neveljük, mert régi axioma: a kiképzett ész, kiképzett szív nélkül nem áldás, hanem átok a társadalomra. — A szép s tanulságos beszéd elhangzása után mélt. gr. Csáky Károly megyés püspök urunknak hódolatteljes fölirat küldetett Esztergomba. Majd a tisztviselők választattak meg. Világi elnöknek *Imre István* alpári, jegyzőnek *Halász Géza* újkécskei, pénztárnoknak *Mészáros Dezső* alpári tanító. Ezután *Csiffáry Antal* a gyermekek iránt

szereplő...
sági...
nyofra...
zajosa...
Part...
reg Elm...
Ferenc J...
egy rész...
kat, hogy...
f. é. ang...
be. A jó...
Vegül, mi...
körről kö...
ért...
jében: gy...
megyes...
és ker. ta...
Endre...
Megh...
tanító egy...
folyó 190...
nagyterm...
és a tanít...
elnök...
köv. volt...
órákor az...
étekezet...
sági ülé...
A szal...
tosabb ü...
refektés...
desüket...
dik nap...
s szent...
zat...
1. j...
jegyző...
főgyűl...
fő-oztat...
megállap...
sék: a)...
jelentés...
azokból...
egyház...
b) Mit...
sági...
c) A f...
iskola...
helye...
viselő...
tása. 10.

szerint s *Pardély István* új-kései ig-tanító a *gazdasági ismeretek tanításáról* — tekintettel a helyi viszonyokra — tartott érdekes fölolvasást; az előadókát zájelesen megélejték. Az orsz. tanítói kongresszusra *Pardély István* és neje, *Pardély Istvánné*, szül. Kámmerner Eleonóra tanítónő választották meg. Tárgyaltatták a *Ferenz József* tanítók háza ügye is. A kör elhatározta egy részvényjegynek a megvételét. Elnök fölkéri a tagokat, hogy a megállapított 2 korona összeget legkésőbb f. é. aug. hó 3-ig a kör pénztárosához Alparra küldjék be. A jövő évi közgyűlés Karajenön fog megtartani. Végül, miután elnök a legújabb tanügyi rendeleteket a körrel közölte, a gyűlés a Szózat elnevelésével véget ért. Társas ebédre a kör Menezel Vilmos vendéglőjében gyűlt egybe, hol pohárköszöntők mondattak megys püspökünk ő melloságára, az egyházmegyei fő- és kör tanfelügyelőre s másokra. Délután a kör Srenker Endre ker. tanfelügyelőnél tisztelgett. *Mészáros Dezső*.

Meghívás A Rozsnyó-egyházmegyei róm. kath. tanító-egyesület XVIII. évi rendes közgyűlését Tornán, folyó 1900. évi augusztus hó 1—2. napján, a megyeház nagytermében tartotta meg, a melyen az egyesület tagjai és a tanügyi barátai nagy számmal vettek részt. *Tóth Géza*, elnök. — A XVIII. évi rendes közgyűlés tárgysorozata a következő: Első nap: 1900. évi aug. hó 1-én délutáni 6 órákor az elemi iskola egyik tantermében tartandó előértekezlet ügyrendje: a) Megnyitás. b) Az előző bizottsági ülés jegyzőkönyvének fölolvasása és hitelesítése. c) A szakbizottságok megválasztása. d) A közgyűlés fontosabb ügyeinek előzetes megvitatása. e) Az ülés befejezése, mi után a szakbizottságok kezdik meg működésüket. Az előértekezlet után ismerkedési estély. Második nap, augusztus 2-án. Reggeli 8 órákor Veni Sancte s szent mise. Közgyűlés kezdete 9 órákor. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitás. 2. Az előző XVII. közgyűlés jegyzőkönyvének fölolvasása. 3. Folyó ügyek. 4. Elnöki, főpénztárosi, könyvtárosi és segélyegyesületi főpénztárosi jelentések. 5. Az 1901. évi költségvetés megállapítása. 6. A bizottságok jelentései. 7. Értekezések: a) Mikép lehetne legzélszerűbben az iskolaötvégi jelentéseket és azok mellékleteit úgy készíteni, hogy azokból úgy a haladás, mint az iskola helyzetéről az egyházmegyei főhatóság tiszta képet nyerhessen? b) Mit tehet a tanító, hogy a családi nevelés hiányosságai és ferdeségei megszűnjenek és megjavuljanak? c) A fogalmazás módszere és anyaga az elemi népiskola IV.—VI. osztályában. 8. A jövő évi közgyűlés helye és idejének meghatározása. 9. A kongresszus képviselőinek megválasztása és útiátalányainak megállapítása. 10. Tisztújítás. 11. Indítványok tárgyalása.

IRODALOM.

Fali egyszerűség. Készítette: *Győrffy János*.

A számtan tanítása a népiskola tárgyai között a nehezebbek közül való; és ez a körülmény ad némi nehézséget is arra a panasza, mely szerint a népiskola számtanítása korántsem elégti azokat a kívánalmakat, melyeket épen a számtan tanításához fűznek. A tanítás nehézsége meg elvontsága már régebben arra hívta föl a szakkörök figyelmét, miként lehetne e tárgyat — a mely kétségtelenül a lelki tehetségek, különösen pedig a gondolkodási képesség hathatós eszköze, — sikeresebben a gyermeki lélek fejlődő képességeihez mérten tanítani? A kérdés megoldásához egy nagy lépéssel vitt hennünket közelebb a szemléltetés elvének mind nagyobb mértékben való alkalmazása.

E szerint tehát szemléltetni kell mindent. El kell vinni a gyermeket a forrashoz, patakhöz, tóhoz, hegyhez, történelmi nevezetességű emlékekhez, helyhez stb., ott lásson, észleljen és figyeljen az a gyermek meg mindent, — csak így szerezhethet magának világos, tiszta képeket a való világról.

Ely módon akarták és tényleg eszközölték a számtan tanításánál is a szemléltetést. Van egy esomó jó és

kevésbé jó számológépünk, vannak mértékeszközök stb., a melyek többé-kevésbé jó eredményvel szolgálnak az ügyet.

Egy nagy hibájuk van azonban ezeknek az eszközöknek, a mely beszerezhetőségüket gátolja, t. i. drágák. Ez a kérdés pedig a folyton szaporodó tanszerszükséglet kiadása mellett — lényeges valami. A Szent-István-Társulat mint kiadó, megbecsülhetetlenül fontos lépésre határozta el magát, a mikor a számtan tanítására egy új segédeszközt — **«Fali egyszerűséget»** — adott ki. Rég érzett hiányt fog ez pótolni és sok tekintetben — első sorban olcsóságával — elébe fog szökni a számtan tanításánál használatban levő szemléltetési eszközöknek.

A *fali egyszerűséggel mind a négy alapművelet — a szász számkörben — szemléltethető és gyakorolható és különösen az osztatlan népiskolákban tehet megbecsülhetetlen szolgálatot.*

A Fali egyszerűség nagy téglányalak (80 cm. magas, 1 m. 40 cm. széles), közepét 10 oszlophoz szép tiszta nyomással — a négy alapművelet gyakorlásához — a számsor foglalja el. Minden számszlop középrészén nagyobb vörös festett szám foglal helyet, az egyszerű szorzójánál. A falikép két oldalrészén — egyiken az ür, a másikon a súlymérték van csinos színes kivitelben ábrázolva; míg alsó részén a centiméteres és deciméteres jelzéssel ellátott méterrud látható.

A Fali egyszerűség mellé utasítás is van szerkesztve, a mely teljes tájékozást ad a számműveletek kezeléséhez. Határozottan mondhatjuk, hogy a most ismertett Fali egyszerűség a legjobb eredménnyel használható és a legnagyobb igényeket is kielégíti.

Használata mellett a gyermek mind a négy alapművelet megértése és gyakorlásában tiszta fogalmakat szerez. Melegben ajánljuk beszerzésre. Ara csak papíron 1 kor. 20 fillér, vászonra fóliázva, lécczelkel 3 kor. 20 fill.

VEGYESEK.

Dr. Steiner Fülöp

A székesfehérvári püspöki megye tanítóinak gyászja van. Aznap, a midőn a magyar kath. tanítói kar a kilenczszázados ünnepségeket szép sikerrel lefolyt ünnepi kongresszusával megkezdte, aznap helyezték Székesfehérvárott a föltámasztás örök nyugalomra dr. Steiner Fülöp püspököt, az egyházmegyében a kath. nevelésügynek és a kath. tanítóságnak igazi atyját, kit nyaralóhelyén f. hó 11-én szélhűdés ragadott ki az élők sorából. Eletrajzát a jövő számban adjuk. Az ő. v. f. n!

Nagytelekü adomány. *Bárá Horváth Károly* ő nagyméltósága védnökelnök 500 frtot adományozott a kath. tanítók 11. ünnepi kongresszusa költségeinek fedezésére. Ely módon a kongresszus tagjai a Margit-szigeten ő nagyméltósága vendégei voltak és Esztergomba is a nagytelekü főpap adománya fődözte a különvonal költségeit. A kath. tanügyi munkásainak igaz halája legyen azon öröm, a mit eredményes működésével a kath. tanítói kar ő nagyméltóságának, a kath. nevelés és oktatás fölvirágzása, fejlődése által viszonzásul nyújt.

A római katolikus iskolák rendezése. *Desszöffy Sándor* csanádi püspök közelebb föllüvást intézett egyházmegyéje espereseihez, mely a katolikus iskolák rendezését *énelezza*. Az egyházmegye új tanfelügyelője tudvalevőleg *Engelsz János* dr. kanonok, a kinek kipróbált keze bizonyára orvosa is lesz a katolikus iskolák sok száz bajának. A megyéspüspök körrendelete így szól: «Csanádi egyházmegyéim tanügyének tiszta képet akarom nyerni, egyszersmind a törzskönyv megszerkesztését lehetővé tenni; e czélból elrendelem, hogy minden esperesi kerületből tabláztos minták szerint, az adatok

legfőbb augusztus hó végéig minden egyes római katolikus jellegű elemi és leányiskoláról küldességek be megtehető jelekénti kísérletben az egyházmegyei hatóságokhoz. Továbbá elrendelem, hogy minden iskolaszéki választásról, vagy egyéb egyházmegyei hatóságom jóváhagyását igénylő ügyekről szülő jegyzőkönyvekből két példány terjesztessék föl.

Felőlős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Tath (Esztergommegye) róm. kath. népiskolájának osztálytanítói állására pályázat hirdették. Évi jövedelm: 400 kor. iskolatartótól, 200 kor. államsegélyből, 40 kor. fűtési átalány, egy szobából álló lakás. Kötelmek: rábizandó osztályokat vezetni, a növendékeket istentiszteletre elkísérni, ez alatt fölügyeletet gyakorolni és — szükség esetén — kántori teendőkben segíteni. Kérvények *augusztus 21-ig* a tath róm. kath. iskolaszékre czimelve, *Pelczér Lipót, ker. tanfelügyelőhöz* (Dorogh, Esztergomi) küldendők. 455 2—2

Az **esztergomi érseki tanítóképzőnél** megüresedett gyakorló iskolai tanítóságra pályázat hirdettek. Javadalmazása 3 szobából, konyhából, előtárból álló emeleti lakáson kívül mintegy 1400 korona, részint készpénzben, részint terményekben és a törvényes korpólé. A pályázni szándékozók O. Ennuncziájához, a bírói hercegprímáshoz intézett és kellőleg felszerelt folyamódványukat *feljő hó 25-ig a képezési igazgatósághoz* nyújták be. Később érkező folyamódványok ügyelendő nem vétetnek. *Gacssemitz Vilmos,* igazgató. 474 2—2

A **laksar-újfalui** (Pozsonymegye) róm. kath. kántortanítói állomásra jelentkezhetni *szeptember hó 9-ig.* Jövedelme: 400 korona (korpólékon kívül) a közsegőtől; 18 pozs. m. rozs a hűvekétől; 59 kor. 96 fill. műszalapítványokból; 26 kor. 20 fill. otyasütésért; 22 kor. 20 fill. párbér; 5 h. 1270 fill. szántóföld és 1488 fill. kaszáló hasznélvezete; 14 utr. pabafa; 42 kor. iskolafűtésre; körülbelül 240 kor. stóla-jövedelem. Lakása: két szoba, konyha, kamara, istálló, kert. Az állomás a választás után aronniá elfoglalando. Az iskolaszékre czimzendő folyamódvány a *főt. tanfelügyelő esperes úrhoz* *Murva-Szent-Jánosra* nyújtandó be. 515 1—1

Libadra (Esztergom vármegye) tanító kerestetik. Fizetése: 100 korona, 2 öl fa, lakás, 700 korona államsegély. Folyamódványok *Meisermann Igácz* espereshez *Bátorkesze augusztus 25-ig* küldendők. 519 1—2

Komárommegyei **tardosi** róm. kath. magyar-tót tanynyelvű iskolánál államségéllyel 800 koronára kiegészített tanítói állás betöltendő. Képesített folyamódók kérvényeket *augusztus hó 31-ig a tardosi plébánia-hivatalnak* küldjék. 520 1—1

A **nagy-surányi** kath. segédtanítói állásra (fizetés 600 korona, egy szoba fűtéssel), a pályázat *augusztus 25-ig* meghosszabbították. Elkezdést havi 30 koronáért kaphat. Képezdészek és óvónők is pályázhatnak. *Uva Károly,* főtanító. 523 1—1

Sempthère (Nyitra megye) okleves róm. kath. tanító kerestetik. Fizetése polgári evre 800 korona, 20 korona ismétlősök oktatásért, 20 korona tára, egy szobából álló (esetleg közös) lakás. Kérvények *augusztus hó végéig* beküldendők. *Iskolaszék.* 524 1—1

Nagy-Sálló I—II. osztályához 800 korona, butorozott, fűtőanyaggal ellátott szoba, esetleg 40 korona ismétlő-oktatási díjjal javadalmazott tanítói állásra *augusztus 20-ig* pályázhatnak. Kántorságban — szükség esetén — díjtalanul segíthetnek. *Varga József,* alesperes-plébános. 526 1—1

A **készegfalvai** (Komárom mellett) róm. kath. iskolánál 800 korona fizetéssel, az ismétlősök tanújával és szabad lakással javadalmazott tanítói állásra *augusztus 30-ig* pályázat hirdettek. Az orgonálásban pártas okleve-

les tanítók előnyben részesülnek. A kérvények *Schuster Aladár* plébánoshoz intézendők. 531 1—1

A **búr-szt-miklósi** (Pozsonym.) róm. kath. iskolaszék egy újonnan szervezett magyar-tót tanynyelvű tanítói állomásra pályázatot hirdet. Évi jövedelme 800 korona, 100 kor. faátalány, melyből a tanterem is fűtendő. Lakása: egy butorozott szoba, konyha és fakamara; kötelessége a III—IV. osztályt vezetni. Előnyvel bírnak a jó énekesek. Határidő f. évi. szept. 9.; a kellőleg felszerelt kérvények az *iskolaszéki elnökséghez* czimzendők. 542 1—1

A 43. számban közzétett **ó-gyallai** II. tanítói állás pályázati határideje augusztus végéig meghosszabbították. 545 1—1

Az **ipolyszécsenkei** róm. kath. magyar kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Évi jövedelem 8 magyar hold hasznóbére 153 korona 70 fillér, párbér 29 pozs. m. rozs, széna 16 becsi mázsa, tűzifa 2 öl, borpénz 42 korona, otyasütésért 2 pozs. m. búza, stóla offera 40 korona, alapítványok kamatai 13 korona, passió-énekért 1 korona, egyháznapiján 1 korona, munkavált-ág 28 korona, tandíj 100 korona, ismétlő-oktatásért 20 korona, államsegély 246 korona. Állást f. évi október 20-án kell elfoglalni, mivel az elhalt kántortanító özvegye a jövedelem élvezetére ez ideig jogosult. Pályázati határidő *szeptember 8.* Ipoly-Szécsenke u. p. Nagytalu, Hont megye. *Sankocsits László,* plébános. 540 1—1

Spacza (Nagyszombat mellett) róm. kath. népiskolához segédtanító kerestetik. Fizetése 600 korona, butorozott szoba fűtéssel. Mellékjövedelemre számíthat. Kérvények az *iskolaszékre* czimelve küldendők. 546 1—1

A **sárfői** (Pozsonymegye) róm. kath. tót-magyar tanynyelvű népiskolához egy osztálytanító kerestetik. Fizetése: 800 korona, 24 korona fűtési atalány és egy butorozott csinos szobából álló lakás. Folyamódványok *főt. Marschall Sándor,* iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. A megválasztott köteles állását f. é. *szeptember hó 1-én* elfoglalni. 536 1—1

Zebegényi róm. kath. népiskolánál okleveles tanító nyelhet alkalmazást. Fizetése államségéllyel 800 kor., butorozott szoba. Tanynyelv német-magyar. Szükség esetén kántorságban segídezhni köteles. Folyamódványok *augusztus 25-ig dr. Robitsék Ferenc* esperes úrhoz Nagymarosra küldendők. 537 1—1

Egri érseki megye.

Sajó-Várkonyba (Borsodmegye) róm. kath. okleveles, esetleg képezdőt végzett segédtanító kerestetik. Teendői: I—II. vegyes osztály és az ismétlő-éányok oktatása. Fizetése iskoláévre 300 korona, ellátás, mosás és világításon kívül. Kérvények *szeptember 8-ig Sós István* kántortanítóhoz küldendők. 538 1—1

A **királydi** róm. kath. kántortanítói állomásra f. é. *szeptember 4-re* pályázat hirdettek. Jövedelme készpénzben 246 frt 86 krajczár. Tandíj: mindennapi és ismétlő-tanulók után fejenként 40 krajczár — 11 frt 40 krajczár. Stóla: 15 frt. Hasznélvezete 4 hold szántó, 1 hold rét földnek, a község által munkálva, a termény behordva. Egy vékás kert, 26 házaspár után 1 veka rozs — 6 köből 2 veka. 14 köcsi tűzifa. Lakás, mellék-épület. Kötelessége a harangozóságot is teljesíteni, a lélekszámot összeírni, párbérjegyzéket elkészíteni. Pályázók okleveleikkel a fenti napon délelőt jelentkezzenek Királydon. Királyd., 1900 augusztus 12. u. p. Putnok, anyaegyház Sajónémedi (Borsodmegye) Az *iskolaszék.* 527 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A **szarnócza** (Bármegye) róm. kath. népiskolánál másodtanítói állásra pályázat hirdették *szeptember 1-ére.* Javadalma: 800 korona, egy szobás lakás. Kötelmei: I—ő osztályt tanítani, ismétlősöket oktatni. Az iskolás gyermekekre az istentisztelet alatt fölügyelni és a kántort szükség esetén helyettesíteni. Tanynyelv magyar, kiegészítő a tót. Kérvények nagys. s. főtiszt. *Rakorszky Máttyás* esperes-plébános úr, mint iskolaszék elnökére czimzendők. 460 2—2

Brassó
iskolánál
1000 kor.
pénzben
Ezen álla-
vallásu ta-
nemel nye-
ellátat föl-
róm. kath.
választott
sat szep-
fejlődés.
iskolaszék.

A sellő
tanító ker-
gy. örü-
mes kettő-
nem oklev-
koronát te-
jegyzem. I
fekszik. A

Mosor
nyelvi ne-
keresetk.
fűtés. Fo
Az állás 1

Abauj
kath. nepi-
témek meg-
korpólék.
épülettel
Csárdos és
Felső-Gias
plébános.

Nag
Az ó-
nát megün-
Javadalom
szabadlaká-
pályázók r
Wenckheim
kérvények
Az álloma-
landó. Új-

Az ér-
állásra új-
Fizetése:
segély, sz-
lakás, ker-
ezményend

Zenta
Fizetése 1
ellátás, s.

A szv-
másra, sz-
400 frt. I
Segély-
adónak
A po-
szep-
segély 12
tól 100 frt.
170 frt-ig
Az osztály-
szabály-
sety. Az

Erdélyi egyházmegye.

Brassóban a hat osztályú róm. kath. főelemi iskolának egy évi, havi előleges részletekben fizetendő 1000 korona közpénzfizetéssel és 300 korona lakáspénzzel összekötött tanítói állásra pályázat hirdetik. Ezen állásra csak olyan, oklevéllel bíró, róm. kath. vallású tanítók pályázhatnak, akik a magyar mellett a német nyelvet is jól beszélik. A szükséges kellekkel ellátott folyamodást f. évi *augusztus 25-ig* bezárólag, a róm. kath. plébánia-hivataltól kell benyújtani. Megválasztott tanító az I. fűosztályt fogja vezetni s állomását szeptember hó első hetében késedelem nélkül el kell foglalnia. Brassó, 1900. augusztus 2. A róm. kath. iskolaszék. 462 2—2

A sellyei (Maros-Torda) róm. kath. iskolához kántortanító kerestetik. Fizetése: államségéllyel 800 korona, gyönyörű lakás, teljesen új gazdasági épületek, kényelmes kettős udvarral és 600 □-ól kerttel. Pályázhatnak nem okleveles egyének is, mely esetben a fizetés 606 koronát tesz ki. Az állomás azonnal elfoglalható. Megjegyzem, hogy Sellye ritka szépségű, regényes vidéken fekszik. Az iskolaszék. 525 1—2

Győri püspöki megye.

Moson-Tarcsára a róm. kath. magyar-német tanylevű népiskolához egy nőtlen okleveles osztálytanítót keresünk. Fizetés 400 frt., szabad lakás, takarítás és téli fűtés. Folyamodványok az iskolaszékhez címzendők. Az állás 1900 évi szeptember hó 1-én foglalható el. 473 2—3

Kassai egyházmegye.

Abauj-Nádaska főközségben (Kassa mellett) róm. kath. népiskolai tanító választása szeptember 3-án történik meg. Jövedelem: 800 korona, esetleg 100 korona korpótlék, 2 hold szántó és nagy kert, új lakás melléképülettel. Csak okleveles tanító vagy tanítónő pályázhat. Csakúgy és személyesen bemutatkozó előnyben részesül. Felső-Olaszvár, 1900 augusztus 14. Kovács Tamás, plébános. 529 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Az ó-kigyósi róm. kath. uradalmi elemi leányiskolánál megüresedett tanítónői állásra pályázatot hirdetek. Javadalmom: a nagyméltóságú uradalomtól 900 korona, szabadlakás és szükséges tűzifa főlvágya. Okleveles pályázók nagyméltóságú gróf Wenckheim Frigyesné, szül. Wenckheim Krisztina grófné ó. excellenciájához címzett kérvényeket f. évi *augusztus 25-ig* alulírottához küldjék. Az állomás ideiglenes jellegű szeptember 8-ig elfoglalható. Új-Kigyós (Békésmegye). Tarkányi Péter, plébános. 491 2—2

Az ér-adonyi (Biharmegye) róm. kath. kántortanítói állásra *augusztus 30-ig* bezárólag pályázat hirdetik. Fizetése: alapítványokból 180 korona, egyházmegyétől segély czimén 340 korona, stóla és 8 hold szántóföld, lakás kerttel. — Kérvények a kór. esperesi hivatalhoz címzendők Bihar-Diószegre. 517 1—1

Kalocsai érseki megye.

Zentára jéhangú róm. kath. segédkántort keresek. Fizetése havonként 20 korona és mosáson kívül teljes ellátás. Sztalényi Gyula. 547 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A szverepeczi róm. kath. tót-magyar tanítói állomásra szeptember 2-ig pályázat hirdetik. Fizetése: 400 frt. házikerttel. Lakása: szoba, konyha, kamara. Segélyre számíthat. Folyamodványok a cisztolaji plébániára u. p. Bellus) címzendők. 479 2—3

A podszkali róm. kath. kántortanítói állomásra szeptember 13-ig pályázat hirdetik. Jövedelme: A községtől 218 korona. Az államtól 168 korona. A püspöktől 100 korona. Stóla kiváltva 30 korona. Kévek kiváltva 170 korona. Az iskolába járó gyermekektől 64 korona. Az alapítványokból 15 kor. A mellett van 8 pozs. mérő szántóföld és rét, 6. kat. hold erdő, szabad legelő. Területi községtől minden iskolába járó gyermek után egy

szekerke tűzifa. Lakása: 1 szoba, tágas konyha, pince, istálló és csűr. A tót és magyar nyelvet bíró csak képesített pályázók kérvényeket Stolzer Géza plébánoshoz, Podszkal u. p. Pruzsina, Trencsénmegye küldjék. 510 1—1

Magyar-Sook-Szelőczére (Nyitra) három tanító kerestetik. Fizetése az egyiknek: 300 korona, fűtésre 20 korona, ételmezés és butorozott szoba. A második és harmadiké 600—600 korona, fűtésre 20—20 korona, lakásul butorozott közös szoba. Képesített tanítónak 200 korona államségély kiltatásba helyezve. Kérvények föl. Győrky István esperes-plébános írchoz Szelőczére posta Magyar-Sook küldendők. 521 1—1

A mojtthéni (Trencsénmegye) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma: államségély 455 korona; községtől, kiváltott stóla, püspöki segély czimén, templom pénztárából összesen 428 korona. Misk. temetések, oflertoriumok, kolela után összesen 150 korona. Elegendő fa, 9 mérő alá föld, rét, legelő, természetbeni lakás, két kis kert, gazdasági épületek. Tannyelv: magyar; templomi: tót. Okleveles pályázók *augusztus 30-án* orgona-próbára jelentkezzenek. Iskolaszék. 530 1—1

Tornóczon (Nyitra) a róm. kath. magyar tanylevű népiskolánál egy tanítónői állomás f. évi *aug. 25-én* okleveles tanítónővel tölteni be. Javadalma: évi 760 korona közpénz havi előleges részletekben, egy butorozott szoba lakásul és ennek fűtésére szükséges fűtőanyag. Köteles az első vegyes osztályt tanítani, az iskola összes leány növendékeit heti két órán át a női kezünkünkben oktatni, a gyermekeket templomba vezetni s ott rájuk fölügyelni. Zongorát és német nyelvet tanítani képes tanítónők előnyben részesülnek s jelentékeny mellékjövdelemre számíthatnak. A kérvények föl. Kahlenberger József iskolaszéki elnök írchoz küldendők. 544 1—1

Pécsi egyházmegye.

A tolna-agárdi róm. kath. magyar tanylevű népiskolához osztálytanító kerestetik. Jövedelme: két szoba, konyha, kamara, pince, kert, 600 korona törzfizetés, 12 hónapra járó 200 korona ideiglenes járulék. Kötelessége: az ismétlős leányokat is tanítani, a kántortalanul bármikor helyettesíteni az orgonálásban is. Pályázati határidő *augusztus 26.* Az állomás szeptember első hetében elfoglalható. Fischer Lipót plébános. 508 1—1

Somogy-Sztárában osztálytanítói állásra *augusztus 25-ig* pályázni lehet férfi vagy nőtanítóknak. Tannyelv magyar. Horvátul is tudók előnyben részesülnek. Kötelessége egyik tanteremben tanítani június végeig. Fizetése 720 korona előleges havi részletekben, butorozott szoba szabad fűtéssel. Kérvények róm. kath. plébánia-hivatal Bogdásán címzendők. 516 1—1

A belvardi róm. kath. kántortanítói állomás (Baranyamegye) lemondás folytán megüresedvén, arra pályázat hirdetik. Az állomás jövedelme: I. 800 kor. a hitközség pénztárából; II. 64 korona a politikai község pénztárából vasárnapi oktatásért; III. tisztességes lakás, mely áll: 2 szoba, 2 konyha, pince, éléskamara, padlás és mellékhelyiségekből; IV. 4 öl kemény tűzifa; V. egy darab rét; VI. hazi kert használatára egy darab szántóföld. Ezen jövedelemből az I. és II. pont alatti tisztán tanítói fizetésnek vétetik. Tannyelv: magyar, horvát. Pályázati határidő *augusztus hó 31.* Pályázatok kéretnek az iskolaszéki elnökséghez Olasz (Baranyamegye) u. p. Szederkény. Hofmeister Ferenc plébános, iskolaszéki elnök. 534 1—1

Pályázat a gödreai rk. osztálytanítói állásra. Javadalma: 1 szoba és 700 korona. Pályázhatnak tanítónők is. Tannyelv német-magyar. Kérvények *augusztus 28-ig* a kerületi espereshez Sásra küldendők. 543 1—1

Szepesi püspöki megye.

A poprádi róm. kath. második kántortanítói állomásra *sept. 5-ig*, választás napjáig pályázat hirdetik. Javadalmazása 1031 kor., elegendő tűzifa, kényelmes lakás

uj iskolaépületben. Tannyelv nemet-magyar. Kérvények *Breznyák János* esperes, tanfelügyelő úrhoz *Augusztus 1-én* Szabolcs (Szepesmegye) küldendők. 533 1-2

Székesfehérvári egyházmegye.

A diósjői (Fehérmegye) róm. kath. iskolában az osztálytanítói állásra *augusztus 20-ig* pályázat hirdetik. Javadialma: 750 korona, 50 korona fapénz, 20 korona vizsgadíj; 100-120 korona melleskes bűtös. Kötelessége I.-II. osztályt vezetni, ismétlősöket hetenként egyszer tanítani. Nemzetül tudó okleveles pályázók kérvényeket az *iskolaszékhez* czímeznek. 514 1-1

Alsó-Alapra (Fehérmegye) róm. kath. tanító kerestetik. Fizetése 10 óra 300 forint és lakás fűtéssel. Az első osztályt tanítja és a kántorságban segítkezik. Kérvények *augusztus 25-ig főt. Látos György* plébános úrhoz küldendők. 518 1-1

Fehérmegyében **Szabadbatthyányban** a róm. kath. magyar ajkú iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetik *1. évi augusztus 26-iki* határidővel; fizetés 640 korona és laborozott lakás. Keresetett férfi- és nőtanítók folyamodványukat küldjék be az *iskolaszékhez*. 529 1-1

Duna-Adony külső tanodájához tanító szükségeltetik. Javadialma: 400 korona, főtanítónál étkezés, egy szoba lakárral; fűtésül negy méter kemény fa vágással. Pályázati határidő *augusztus 25. Okmányok főt. Csömögyi Gyula* plébános úrhoz küldendők. 549 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

Vas-Farkasfalvai róm. kath. népiskolához osztálytanítói állomásra *augusztus 20-ig* pályázat hirdetik. Javadialma: lakáson kívül 600 korona és 2 öl puhafa. *Schaffer Sándor*, iskolaszéki elnök. 461 2-2

Az **Istvánfalvi** róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet: I. a *kántortanítói állásra* mintegy 1500-1600 kor. jövedelemmel (bűtös, közpénz, termények), esimes új lakással (2 szoba, konyha, éléskamara, pincze, gazd. épületek). — II. *Osztálytanítói állásra* 640 korona, 2 öl tüzelőfa és szükséges bútorból álló fizetéssel, 1 szoba, konyha és éléskamarával. Erre pályázhatnak képezdevezettek és tanítónők is. A pályázatok *augusztus 20-ig* ahudrhoz küldendők. A választás *augusztus 30-án* 10 órakor lesz. Személyes megjelenés szükséges. *Istvánfalva, Vas megye, Szent-Gotthárd mellett. Fodor Károly* plébános, iskolaszéki elnök. 509 1-1

Mahomfai (Zalamegye) róm. kath. új iskolánál rendezetett tanítói, esetleg tanítónői állomásra 800 kor. évi fizetéssel pályázatot hirdet *augusztus 31-ére*. *Lenti (Zalamegye). Tóth Sándor* plébános, iskolaszéki elnök. 522 1-1

A **nemet-gencsi** róm. kath. elemi iskolánál üresedésben levő II. osztálytanítói állomásra pályázat nyitattik. Évi jövedelme: törzshatás a község pénztárából 800 korona; tüzelőfa-illeték a kántortanítótól 80 korona, tandíj az ismétlő-iskolások után 50 korona, összesen 930 korona és szabad lakás az iskolaépületben (egy behatározott szoba). Az osztálytanító köteles a reá bízandó osztályt önállóan vezetni, az ismétlő-iskolások egy szakaszát oktatni és a kántoriakban segítkezeni. Kérvények az *iskolaszékhez* küldendők. A választás *augusztus 27-én* reggel 8 órakor leend. 532 1-1

Nagyfalván (Vas m. Szt. Gotthárd) egy róm. kath. osztálytanítói állás megüresedett. Fizetése: 700 korona a hitközségtől, 40 korona az ismétlősök tanításáért. Esimes bútorból szoba fűtéssel. Kötelessége az I. II. osztályt tanítani és a kántori teendőkben segítkezeni. Tannyelv magyar-nemet. Választás *szepember 2-án*. Kérvények *főt. Löschy B.* iskolaszéki elnökhöz czímezendők. 548 1-1

A **vas-komjathi** róm. kath. másodtanítói állomásra pályázat hirdetik. Fizetés: szabad lakáson kívül egy pedagógus évre 600 korona. Teendője: egy osztályt vezetni, ismétlő-iskolát tartani és a kántorleendőkhöz segítkezeni. Tannyelv nemet-magyar. A folyamodványok *szepember 30-ig az iskolaszék elnökségéhez* küldendők. 541 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Acs-Teszér p. Suúr. Osztálytanítói állomás. Fizetés 600 korona. Az *iskolaszék*. 511 1-2

A **várpalotai** róm. kath. fiúiskolánál a következő iskolaév kezdetével második osztálytanítói állomás rendezetett. Az osztálytanító fizetése: a hitközség pénztárából 800 korona havi előleges részletekben s az iskolaépületben egy szobából álló lakás. Csak okleveles férfi tanítók pályázhatnak. A megválasztott tanítónak kötelessége: az egyik iskolateremben levő osztályt vagy osztályokat önállóan tanítani; a vasárnapi, esetleg földműves ismétlő-iskolát a másik osztálytanítóval fölváltva vezetni, a kántortanítónak a kántoriak minden ágában a másik osztálytanítóval együtt segítkezeni. A kérvények *1900 augusztus 31-ig* adandók be *Domján Károly* plébános czímére. 535 1-1

Váczi egyházmegye.

Rékasra (Pest m. Ujszászi) II. kntanító kerestetik. Törzshatás: 425 korona 28 fillér, 13 h föld (1200 sz.), szabad lakás, 230 korona áll. segély kéreimeztetett. Kötelessége: mindennapi és ismétlősök tanítása. Vasár- és ünnepnapi kismisek végzése. Körmeneteknél a kántornak segítkezeni. Választás: *augusztus 25-én. Rk. Iskolaszék*. 528 1-1

Ajánlás. Róm. kath. okleveles ifjú tanító ajánlkozik. Kérés megkeresés *«Róm. kath. tanító»* címre *Mező-Kamárómba* kéretik. 512 1-1

Ajánlkozás. Egy tanító-jelölt, ki már hosszabb idő óta mint kántortanító működik plébániával bíró községben, kántortanítói, vagy csupán tanítói állást keres. Az erre vonatkozó minden ajánlatok és megkeresések, a jövedelem megjelölésével *«Kántortanító»* jellege alatt *«Zala-Lövő»* postarésztant küldendők. 439 3-3

Zenetekintélyek osztatlan elismerésével találkozott

GYÁSZMISE-ÉNEKEK

kiadványom ára fizetve: 2 korona 60 fillér., kötve: 3 korona 40 fillér. Utánvétellel 65 fillérrel több. — 102 ének szabályos orgonakisérettel, remekkiállításban. 513 1-1

LITKEY MENYHÉRT. Tornaújfalun.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legelőcsőbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.